

**Oana Moraru, despre proiectul lui Iohannis pe educație:
"Un document neambițios, cu surprinzător de mult limbaj de lemn"**

Un document care seamănă cu planul remedial pe care e obligată orice școală să îl facă la final de an, pornind de la premisa că lucrurile sunt, în genere, bune dar, desigur, este loc și de mai bine.

De aceea, pare că acesta este un text care nu vrea să supere pe nimeni, care păstrează 95% din cadrul deja stabilizat în sistemul nostru de educație și care reiterează, ca pentru prima oară, mult uzatele sintagme ale învățării centrate pe elev, ale tratării diferențiate, ale învățării interdisciplinare, ale tehnologiei care se tot dezvoltă, ale portofoliului școlar și ale evaluării continue etc.

În fine, nu reușesc să găsesc – deși l-am citit cu atenție – zvâcul acela reformist și salvator care ar trebui să-i traverseze paginile. Dimpotrivă, găsim încă frazele extrem de artificiale, imprecise, obositoare și contradictorii care abundă de vreo 2 decenii deja în cărțile de specialitate managerială: "Această formă de educație este comprehensivă și este completată de o gamă largă de activități extra-curriculare organizate sau facilitate de școli pentru a fructifica dezvoltarea de interese diverse în rândul copiilor" (nu înțeleg cum un lucru comprehensiv mai are nevoie de completări, și acelea majore, căci este vorba în text de o gamă diversă de alte activități, până la urmă).

Nu sunt puține nici lucrurile ușor caraghioase. La un moment dat, după ce se afirmă că una din marile provocări ale educației românești este îmbătrânirea populației, se propune, ca măsură remedială deductibilă în aceeași propoziție, prinderea copiilor în sisteme de creșă de foarte devreme, din primele luni de viață, pentru exploatarea, aparent, la maxim, a potențialului uman. Desigur, înțelegem, dacă nu suntem răutăcioși, că, probabil, familiile vor face mai mulți copii dacă sunt asigurate mai multe creșe de calitate. Ideea se pierde însă teribil de ușor în formulări de genul: "În contextul declinului demografic, concomitent cu îmbătrânirea populației, trebuie să motivăm și să ajutăm fiecare copil în demersul de a-și maximiza potențialul". După care se vorbește despre creșe și intrarea în sistem cât mai devreme, în intervalul 0-3 ani.

Pe lângă nevoia de o mai bună formare a profesorului și alocarea bugetară mai consistentă, textul vorbește despre absența portretului absolventului, al profesorului de calitate, al managerului școlar. Cumva, pare că noi, românii, nu am definit până acum niciodată aceste lucruri și de aceea am tot orbecat.

Reamintesc că portretul absolventului este definit clar la nivel european și bine fundamentat, că strategii pe educație am mai avut, una chiar cu mai mare aplomb și asertivitate – care au rămas, exact ca la situațiile cu autostrăzile niciodată începute, asemeni unui studiu de fezabilitate făcut de 3 ori, separat, cu firme diferite, pentru că tot expira timpul de începere a execuției.

Portretul preșcolarului Maria este hilar, imprecis științific, amestecat; nu reușește deloc să contureze ce trebuie să știe, să fie și să facă un copil de 5-6 ani. În accepțiunea acestei strategii naționale, preșcolarul trebuie să știe să se joace cu alți copii (!), să înțeleagă natura și mediul înconjurător (!), să facă adunări și scăderi simple, să folosească cuvinte de bază în limba engleză și – atenție: să urmeze exemplul adulților din viața lui! Intrăm în sfera comicului involuntar și ne putem imagina aici ce exemple copiază Maria, fetița de 6 ani, de la adulții din viața ei. Totuși, aflăm de Maria că ajunge mai târziu, la finalul traseului său școlar, "să identifice legăturile dintre curriculumul școlar și viața reală și să transfere cunoștințele și competențele deprinse la școală în viața de zi cu zi". Cu alte cuvinte, deci, e treaba copilului să facă aceste legături, la terminarea școlii, nu a profesorului, în proces, la clasă. Pe lângă problemele de matematică, aflăm imediat, în enumerarea cu liniuțe la capăt de rând, că Maria mai rezolvă și problemele de la școală, și pe cele de acasă, din familie și din timpul liber. O foarte slabă traducere a "produsului" educației față de provocările viitorului definite la începutul documentului.

Nici profilul absolventului de ciclu primar sau gimnazial nu surprinde cu nimic – în sensul că nu regăsim în el cum anume România luptă, prin educație, cu amenințările momentului, definite la început: îmbătrânirea populației, dinamica accentuată a profesiilor, conectarea permanentă la internet. Despre ultima se afirmă că

va pune o presiune considerabilă pe sistemul de educație, dar foarte puțin am găsit tehnologia descrisă ca o oportunitate și un mod de a salva, prin ea, slaba pregătire umană la catedră.

Unul din lucrurile despre care nu se vorbește deloc în strategia lansată de Președinte – este faptul că în momentul acesta niciun profesor român nu este monitorizat pe impactul la clasă: nu este verificat, nu este corectat, nu este tras la răspundere – ca în orice altă meserie din lumea asta – pentru ce modifică, la locul lui de muncă, în comportamentul academic, social și afectiv ale elevului. Se vorbește peste tot despre cum să avem un învățământ centrat pe valori și formare de caractere, dar niciodată despre cum fiecare profesor poate fi făcut responsabil pentru calitatea actului didactic. Se vorbește despre cum acesta trebuie mai bine instruit anterior și ulterior ajutat la catedră de un sistem de mentorat, dar niciodată de cum va fi măsurat și amendat pentru lipsa lui de impact. Avem un sistem copleșit de funcții de conducere la nivelul celor 15-20 de comisii pe școală, dar nu avem UN om măcar, în fiecare școală, care intră în asistență la clase, colectează date și trage la răspundere profesori pentru greșeli de conținut, practici abuzive, sisteme de evaluare incoerente și neprietenoase față de copii.

Nu lipsa cadrului prescriptiv a oprit școala românească din evoluție. Nu absența documentelor ca cel de față, nu lipsa modelelor sau a exemplelor de bune practici. E plină Europa de ele, e plin internetul de studii, există munți de literatură pe scheme reformiste (de fapt, avem, din 2010, hârtii mult mai bine redactate, cu limbaj mai precis și ținte mai clare, cu mult mai puțin vagi decât acesta).

Când scoți un document strategic care oricum va fi estompat și deturnat în mâinile politicianilor și ale deciziilor bugetare de viitor, nu ai altceva de făcut decât să fii tăios, asertiv, exaltat chiar, imperios, deci, foarte curajos.

Pe lângă posibile trasee școlare, lansate doar ca formă de propunere și dezbateri, fără recomandări exprese, se revine la ponderea de 33% a mediilor de gimnaziu în calculul notei de admitere la liceu. Se relansează, deci, traficul de note, răstălmăcirea performanțelor. Naiv, se vorbește despre pedepsirea școlilor care practică umflarea notelor, prin observarea decalajelor la examen. Cum poate fi ea făcută că noi o tot observăm de 6 ani încoace? Nu am văzut referiri la descentralizarea sistemului, la autonomia școlilor în a-și angaja propriii profesori. Nimic curajos, cum spuneam.

Așa cum este alcătuit în acest text, vă asigur că aproape orice școală îl posedă deja: există, în obligațiile Comisiei ARACIP, existența unui plan de dezvoltare a școlii, cu viziune pe 5 ani, care, de regulă, spune exact aceleași lucruri ca acest document moșit de 2 ani încoace cu largă consultare a actorilor sociali, după cum am auzit. Toate școlile au în dosarul ARACIP deziderate, misiuni și viziuni care amintesc de faptul că ne dorim să ne ocupăm de interesele copilului, să abordăm diferențiat învățarea, să fim flexibili, să oferim profesorilor o strategie de dezvoltare profesională și mentorat pe termen lung, să transformăm școlile în nuclee comunitare, să implicăm părinții în Consiliile de Administrație, să consiliem copiii, să le construim portofolii, monitorizare permanentă a progresului, evaluări care reflectă limpede competențe și valori, nu numai cunoștințe etc.

Nu vreau să las aici un aer de superioritate profesională – știu cât de dificile sunt dezbaterile în România și câți neaveniți trebuie ascultați dându-și cu părerea! Nu cred că este un lucru simplu ce a încercat Președintele și sunt sigură că mulți oameni s-au străduit acolo cu bună credință. Pe unii îi cunosc și îi admir. Cu amărăciune spun că mi se pare incredibilă lipsa de grijă și profesionalism pe formulări verbale, pe verificarea conceptelor, mai ales după atâtea semnale de alarmă și decădere, de diletantism sau cultură a copy-paste-ului!

Cum să lupți cu pierderea pe drum a copiilor, cu plictisul școlar, cu practicile abuzive în unitățile noastre de învățământ cu un document prea adesea sfios, imprecis și contradictoriu?

Eu, personal, m-am așteptat la propuneri îndrăznețe de ardere, prin educație, a decalajelor istorice, academice și economice între noi și Europa și la un fel de somație optimistă că acesta este ultimul ceas pentru schimbare în România!

Dar, desigur, asta ar fi speriat pe mulți și, în an electoral, nu ne putem permite mișcări prea dramatice ale bărcii.

Nu se poate face reformă în educație în ani electorali. Nu cred că poți lansa o viziune autentic transformativă cu un an înainte de candidatură. Lucrul acesta transpare printre rânduri, pentru noi toți, cei care nu am căzut pradă analfabetismului funcțional.

(Oana Moraru, editorialist www.edupedu.ro, 06.12.2018)